

Isbjørnen

Foto: canva.dk

**Faglig læsning
&
Faglig skrivning
Rød tekst**

Isbjørnen - det største landlevende rovdyr

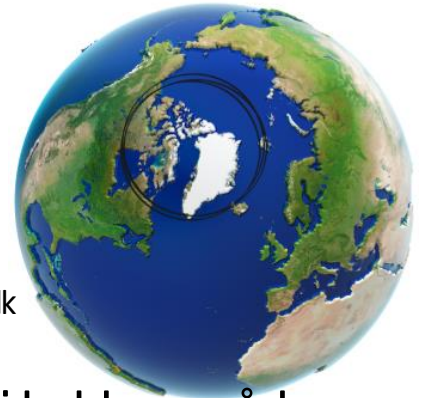
Isbjørnen er verdens største landlevende rovdyr. Selvom man ikke skulle tro, at så stort et dyr er den desværre en truet dyreart. Læs med her og bliv klogere på isbjørnen.

Videnskabelig klassifikation:

Klasse: Mammalia (Pattedyr)

Orden: Carnivora (køddædende pattedyr)

Familie: Ursidae (Bjørnefamilien)

Canva.dk

Levested og foretrukne habitat

Isbjørnen er en kæmpe stor bjørn, der lever i kolde områder, hvor der er sne og is. Den lever i de nordlige tilfrosne polarområder. Den findes i lande som Canada, Grønland, Norge (på den lille ø Svalbard), Rusland og Alaska. Bjørnen kan vandre 4.000 kilometer om året ud over havisen i evig søgen efter føde.

Her ser du et billede fra de arktiske egne, hvor Isbjørnen lever.

Canva.dk

Udseende

Isbjørnen er den største nulevende bjørneart. Isbjørnens pels er hvid, gul og gråhvid. Pelsen er så tæt, at der ikke trænger vand ind til huden, når isbjørnen svømmer i det kolde arktiske hav. Under pelsen er huden sort.

Foto: Canva.dk

Hannerne er større end hunnerne. De vejer gennemsnitligt 500 kg, men kan veje helt op til 800-1000 kg! Fra snude til halepids kan hanisbjørnen måle op til 2,9 meter

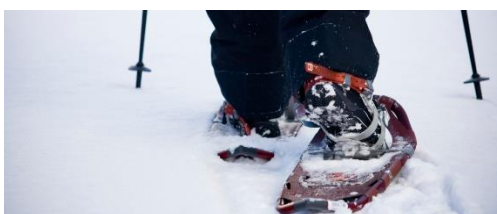
Foto:Naturama.dk

Står hannen på bagbenene, kan den nå en højde på 3-4 m.

Hunnen er en del mindre og vejer "kun" mellem 200 - 400 kg.

Isbjørnens poter er enorme og fungerer som en slags snesko. De er cirka 30 cm i diameter, hvilket hjælper med at fordele dens vægt, når den går på sne og tynd is.

Cannva.dk

Fødekilder

Isbjørnen lever primært af sæler. Den finder sælernes åndehuller, der er små åbninger i isen, som sælerne bruger til at trække vejret. Her kan isbjørnen ligge i timevis og vente tålmodigt på, at en sæl dukker op til overfladen.

Foto: Fjord&bælt.dk

Canva.dk

Når isbjørnen fanger en sæl, starter den med at spise spækket, det tykke fedtlag under sælens hud. En stor isbjørn kan spise op til 100 kilo i ét måltid. På den måde opbygger isbjørnen et fedtdepot, så den kan holde varmen i det kolde klima. En hunisbjørn, der forbereder sig på at få unger, kan tage hele 180 kilo fedt på! Isbjørnene kan kun fange sæler fra havisen om vinteren. Om sommeren, hvor havisen smelter, trækker isbjørnen ind på land for at søge føde der. Den jager lemminger, spiser æg og unger fra fuglereder, og hvis den finder et ådsel langs kysten, spiser den også dette.

Tilpasninger

Isbjørnen har flere tilpasninger, der gør den til en fremragende jæger og et toprovdyr.

Pels: Isbjørnens hvide pels har en camouflerende effekt, der gør, at den går i ét med landskabet. Isbjørnens pels ser hvid ud, men den er faktisk gennemsigtig.

Lugtesans: Isbjørne kan under de rette vindforhold dufte sit bytte på helt op til 20 km afstand. Det kan den kun, hvis der ikke er andre forstyrrende dufte. Med lugtesansen finder bjørnen frem til sælernes åndehuller, hvor den tålmodigt venter på dem.

Poter: Isbjørnen har kæmpe poter, der hjælper med at fordele vægten, når den vandrer ud på isen. På grund af de store poter er isbjørnen også en fremragende svømmer. Den bruger sine forpoter til at padle og skabe fremdrift med. En isbjørn kan svømme mellem 5-10 km/t. Forskere har registreret isbjørne, der har tilbagelagt næsten 100 km uden pauser."

Foto: Canva.dk

Formering og yngelpleje

Isbjørnen er kønsmoden efter 4-5 år, og parringstiden er marts-maj. Den parrer sig kun hver tredje år. Isbjørnen er drægtig i 7-8 måneder og føder som regel to unger. Drægtige hunner tilbringer vinteren i selvgravede snehuler. Ungerne er meget små ved fødslen og vejer omkring 500-700 gram. De er blinde, tandløse og næsten uden pels. De dier ved moren i op til et til to år. Herefter lærer de jagtteknikker af hende, og efter to til tre år er ungerne klar til at forlade moren og begynde deres eget liv i det arktiske miljø

Trusler

Isbjørnene er hårdt truet af klimaforandringerne, fordi havisen i det arktiske område svinder ind, og perioden med isfrit hav bliver længere og længere for hvert år. Med smeltende havis bliver isbjørne ofte tvunget til at svømme længere for at finde is eller bytte, hvilket kan være fysisk udmattende og farligt - især for isbjørneunger. I forsøget på at tilpasse sig de nye levevilkår søger isbjørnen i stigende grad mod steder, hvor mennesker har bosat sig. Den tiltrækkes bl.a. af affald fra mennesker, der i isbjørnens øjne er let tilgængelig føde. Der findes i dag ca. 20.000 vilde isbjørne tilbage i den arktiske natur.

Naturama.dk

Ordforklaring

Pattedyr: en bestemt gruppe af dyr.

Fedtdepot: et lager af fedt, som isbjørnen kan anvende, når den ikke kan finde føde.

Yngelpleje: hvordan dyr opdrager og tager sig af deres afkom.

Drægtig: gravid.

Dier: at drikke mælk hos moren.

Klimaforandringer: Jordens gennemsnitlige temperatur er steget de seneste år. En af årsagerne til dette er de drivhusgasser, vi udleder til vores atmosfære. En drivhusgas, vi udleder meget, er CO₂.

Faktaboks

Størrelse:

- Længde: 2-3 meter (hanner større end hunner).
- Vægt: 300-800 kg (nogle hanner kan veje over 1000 kg).

Levetid: 20-30 år i naturen.

Føde: Primært sæler, men også fisk, ådsler og bær, hvis der ikke er andet tilgængeligt.

Levested: Arktis, på havisen og kystområder i Canada, Grønland, Norge (Svalbard), Rusland og Alaska.

Trussel: Isbjørnen er truet af klimaforandringer, fordi havisen, som den jager på, smelter.

FIND 10 ORD

Å	B	A	S	M	E	L	T	E
P	A	R	K	T	I	S	Ø	Å
N	O	I	V	F	E	D	T	N
K	U	T	S	U	N	G	E	D
F	S	I	E	B	E	S	A	E
D	Æ	S	P	Å	J	F	E	H
S	L	Æ	T	I	L	Ø	Å	U
P	T	R	U	E	T	D	R	L
N	U	S	N	E	P	E	U	N

FIND ORDENE

ISBJØRN

SÆL

ARKTIS

SNE

ÅNDEHUL

UNGE

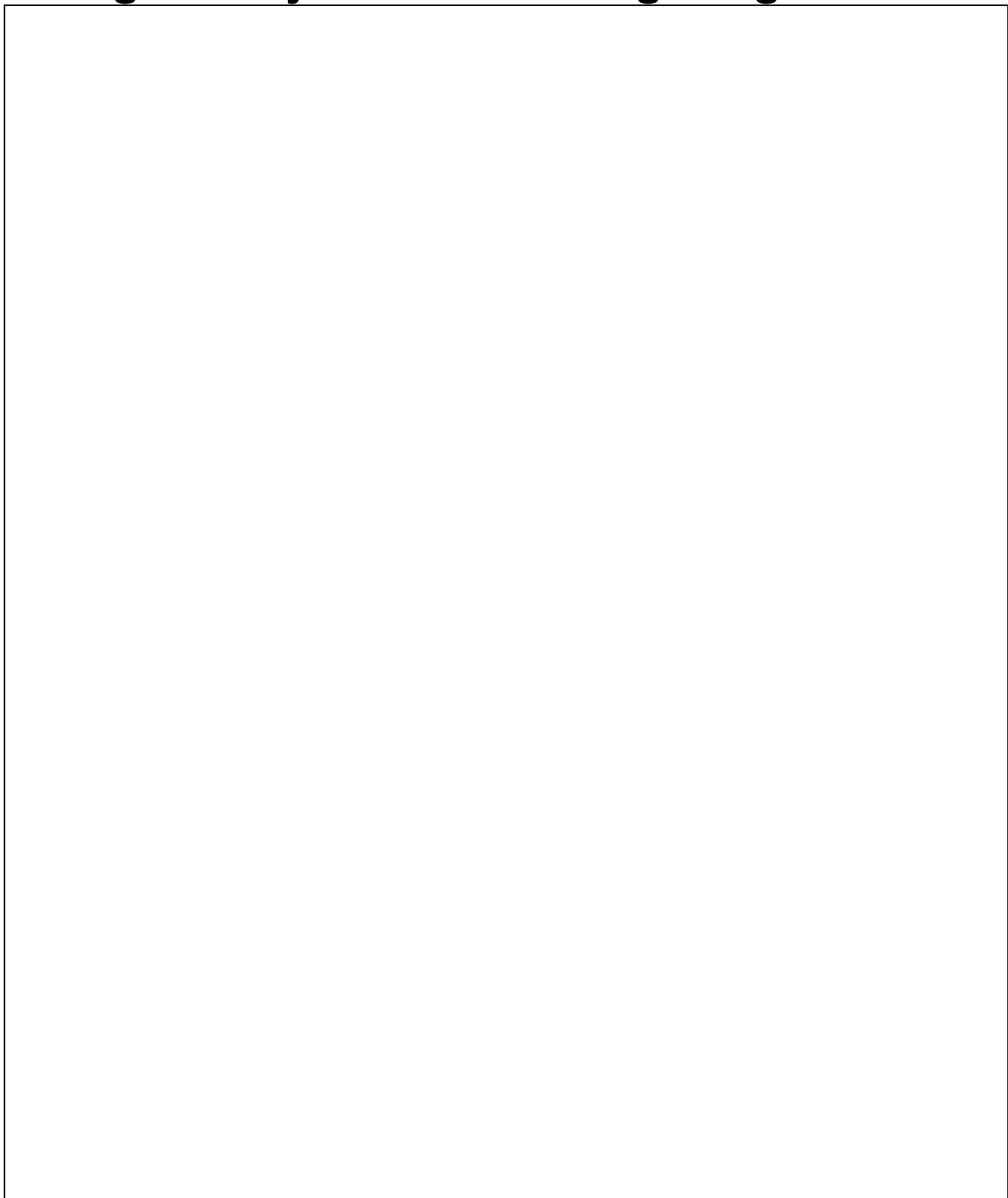
POTE

SMELTE

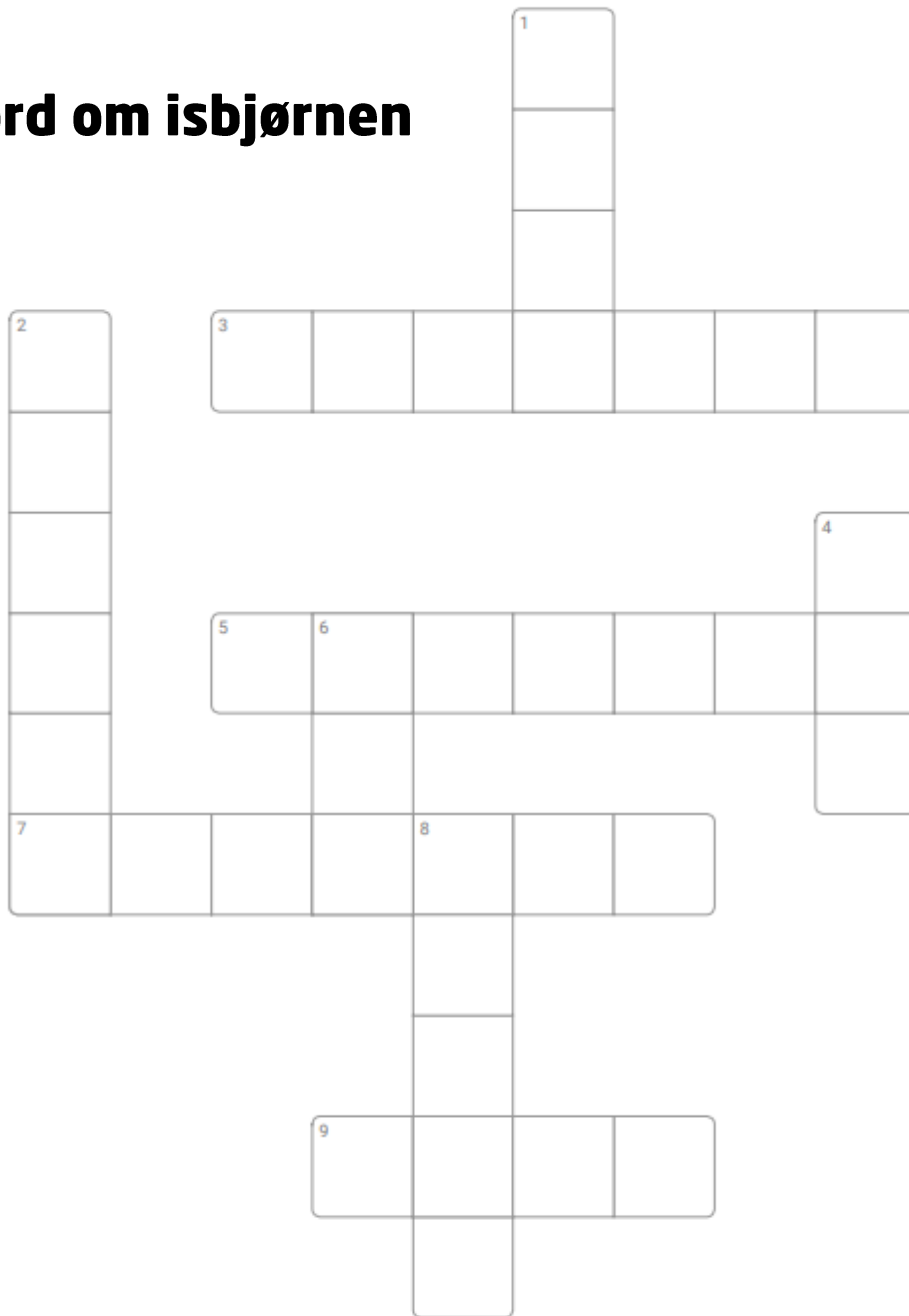
FEDT

TRUET

Tegn en isbjørn i dens naturlige omgivelser

Krydsord om isbjørnen

Lodret

1. Isbjørnens fod
2. Det sted hvor isbjørne lever?
4. Det isbjørnen vandrer på?
6. Isbjørnens favorit føde?
8. Er isbjørnen truet eller ikke-truet?

Vandret

3. Hul i isen hvor sæler kommer op for at trække vejret?
5. Et rovdyr der lever i Arktis?
7. Hvad sker der med isen på grund af klimaændringer?.
9. Hvad har isbjørnen meget af under huden?

Facit i vilkårlig rækkefølge
pote, åndehul, isbjørn, smelter, fedt, truet, sæl, sne, Arktis

Nu er det dig

Skriv en sammenhængende faglig tekst, hvor du skriver om isbjørnen. Du skal bruge din tekst til en fremlæggelse om isbjørnen på Naturama.

Din tekst skal indeholde svar på følgende:

1. Hvor bor isbjørnen?
2. Hvordan jager isbjørnen?
3. Beskriv Isbjørnens udseende og særlige tilpasninger til det kolde Arktisk klima?
4. Formering og yngelpleje - hvordan foregår det?
5. En beskrivelse af de trusler isbjørnen står overfor i dag.
6. Faktaboks der opsummerer vigtige pointer i din tekst.
7. Din tekst skal bakkes op af billeder.

Brug teksten som du har læst. Du må også gerne søge yderligere information på nettet eller biblioteket.